

KUNNEN KOORZANG EN VOLKSZANG SAMENGAAN ?

HERMAN STRATEGIER

*Ook in de kerkmuziek leidt
stijlverschil tot een mésail-
lance, tot een teleurstelling
door onwaarachtigheid.*

ALS EEN VAN DE VELE POGINGEN OM HET KERKVOLK ACTIEF te betrekken in de liturgische gebeurlijkheden, kan aangemerkt worden het streven om in een meerstemmige compositie het volk hetzij bestaande gregoriaanse, hetzij nieuw gecomponeerde eenvoudige melodieën te laten (mee-) zingen. De vraag mag gesteld worden, of het samengaan van volkszang en meerstemmige koorzang in één compositie tot een bevredigend resultaat kan leiden. Worden in een zodanig werkstuk de voor het volk bestemde melodieën door de componist zelf verzonnen, dan is de mogelijkheid van stijl-eenheid veel groter dan in een werkstuk waarin aan het volk gregoriaanse melodieën worden toebedeeld. In composities waar, naast eigen gevonden meerstemmige koorgedeelten, het volk bestaande melodieën te zingen krijgt, moet ipso facto een storend stijl-verschil op treden, tot schade van het geheel. De gregoriaanse melodieën - althans het grootste deel ervan, waartoe o.a. de 8e ordinariummis zeker niet behoort! - bezit noodzakelijkerwijs een ander idioom dan welke later gecomponeerde muziek ook. Een andere zaak is het, of later gecomponeerde muziek niet geïnspireerd kan zijn op dezelfde sfeer als die van het gregoriaans.

Het is ondenkbaar dat bijv. bij restauratie van een schilderij van Rembrandt, een beschadigd gedeelte overgeschilderd wordt door een schilder van deze tijd in zijn eigen stijl. Hoe storend werkt ook niet het grote stijlverschil bij overigens grotendeels bewonderenswaardige architectonische monumenten, bijv. de lelijke klokketoren van de Bossche Sint-Jan!

Toch gebeurt in wezen hetzelfde, alleen in historisch omgekeerde volgorde, als een nú gecomponeerde meerstemmige mis a.h.w. gebouwd wordt rondom bestaande gregoriaanse melodieën, alsof het gregoriaans een soort ruïne ware, die piëteitsvol ingepakt voor het nageslacht bewaard dient te worden.¹⁾ Afgezien van het opgesomde bezwaar tegen het stijlverschil in een samengaan van nu geschreven muziek met gregoriaanse melodieën, kan men zich afvragen of in één werkstuk goed verzorgde koorzang naast zich volkszang verdragen kan. De praemissen liggen anders, de verwachtingen verschillen, om nog maar te zwijgen van de doodgewone, maar daarom niet minder grote moeilijkheden van de praktische uitvoering.

Slechts bij zeldzame gelegenheden, d.w.z. alleen dan wanneer een "geselecteerde" menigte het kerkvolk vormt, kan massazang ook voldoen aan dezelfde esthetische eisen (met excuus voor dit hoogdravende woord) die men terecht aan goede koorzang stelt. Op stilistische en esthetische gronden lijkt het daarom bepaald niet aanbevelenswaardig om een combinatie van massa-zang (gregoriaans) met nieuwe koorzang in één werkstuk te propageren.

1) Eén van de zeldzame composities waarin gregoriaanse melodieën en eigen gevonden muziek harmonisch samengaan, is het Requiem van Maur. Durufé. Maar dit werk is beslist niet bestemd voor massazang!